

Endring av vernet i Eikedalsvassdraget: Denne saka gjeld ikkje eit forsøk på å oppheva det varige vernet mot vassdragsutbyggingar, men er eit spørsmål til politikarane om kommunen (politisk eller administrativt) skal gå i gang med å arbeida for enkelte former for oppmjuking av vernet. Døme på slik oppmjuking kan vera å tillata større vasskraftutbyggingar enn 1 MW, eller å få flytta vernegrensa oppover i vassdraget. Administrasjonen i Samnanger kommune har ikkje undersøkt moglegheitene, så det er vanskeleg å skriva noko meir om kva type oppmjukingar som eventuelt er moglege. Naturutvalet i kommunen har formulert eit vedtak som seier at Samnanger kommune skal arbeida for, ei oppmjuking av vernerestriksjonane i Eikedalsvassdraget.

OBJEKTVERN AV FOSSEN BRATTE:

Eikjedalsvassdraget vart midlertidig verna i 1973 og varig verna i 1986 - verneplan III for vassdrag. Det nasjonale kontaktutvalet for vassdragsreguleringar plasserte Eikjedalsvassdraget i verneklasse 4. (Ikkje verneverdig). NOU 1983:41, konkluderer likevel med vern, hovudsakleg på grunn av Fossen Bratte.

Vernet omfattar: Eikedalsvatnet med nedbørsfelt og elva ned til Frølandsvatn, med alle sidevassdrag. Nedbørsfeltets areal er 97 km². Det verna området berører tre kommunar: Samnanger med 73 %, Kvam med 26 % og Fusa med 1 %.

Tiltak som har vorte og vert gjennomført innanfor vassdragsbeltet på 100 m, etter at vassdraget vart verna utan konsekvensvurdering i høve til påverknad på verneverdiane i vassdraget:

- **Vegbygging:** Loni (også kalla Rossebotten) er ein del av hovudelva (Frølandselva, også kalla Eikjedalselva) og er geografisk plassert like overfor Mørkhølsfossen. I perioden slutten av 1960-talet til midten av 1970-talet vart det utført omfattande inngrep i hovudelva i forbindelse med utbetring av vegen som går langs hovudelva frå Frøland til Eikjedalen. Desse inngrepa medførte innsnevring av utløpet frå Loni med det resultat at Loni fløymer opp når vassføring i elva aukar. Loni var tidlegare slåttemark og viktig kulturlandskap. Etter inngrep i elva som følgje av vegbygginga, blei Loni permanent sterkt skada. Bøndene på Frøland og Børdalen gjekk til sak mot Statens vegvesen, men nådde ikkje fram.

Langs hovudelva frå Frøland/Jarland opp mot Liaros vart det i tilknytning til utvidinga av Rv.7 støpvt og bygd natursteinsmurar ut i elva. Oppe ved Storlid er det bygd skogsveg innanfor 100 m beltet, som går langs hovudelva og sideelva frå Stutabotn.

- **Kraftnett:** Etablering av trafostasjon i Børdalen og 300 kV kraftlinje til Helldalen ligg også innanfor 100 m elvebeltet. Utvidinga av trafostasjonen og ny 420 kV kraftlinje Sima – Samnanger er også i konflikt med forskrift om rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag pga. at trafostasjonen og deler av linjetraseen ligg innanfor 100 m vassdragsbeltet. Statnett planleggjar også å bygge ny og større transformator i Børdal kommande år.

- **Bygg og anlegg:** Etter at Eikjedalsvassdraget vart verna er Eikjedalen skisenter bygd ut, og i tilknytning til det hyttefelt tett inntil Teigaelva som også er omfatta av vassdragsvernet. I samband med bygging av tunnel bak Tysse (Fv.48) vart store jordmassar transportert til Dal og utplanert der like inntil Eikjedalselva.

Samnanger kommune meiner at det er uheldig at eit verna vassdrag, har mange og omfattande inngrep og ønsker å endre vernestatus i Eikjedalsvassdraget.

Det kan være tre måtar å løyse dette på:

1. Endre dei nasjonale retningslinjene for verna vassdrag. Dette vil være ein tung politisk prosess, som kan være vanskelig å gjennomføra. (Blir tatt opp i Stortinget av FrP den: 17.11.2020)

2. Flytte vernegrensa opp til ovanfor Storlid. Dette bør kunne gjennomførast, da Eikjedalsvassdraget likevel ikkje går frå fjord til fjell, slik som normalen er.

3. Det beste alternativet, slik Samnanger kommune ser det, er **objektvern av Fossen Bratte (Brudesløret).**

Fossen Bratte er ein turistattraksjon som må bevarast for ettertida og bør få eit sterkare vern enn med dagens vassdragsvern, da den da i prinsippet kunn er verna mot kraftutbygging. Ved objektvern vil hovudvannføringa i Eikedalselva (Frølandselva) bli sikra. Dette er viktig for å bevare den naturlege dynamikken i området Fossen Bratte, Loni og Mørkhølsfossen.

Ved endring av vassdragsvernet i Eikjedalsvassdraget, kan det opnast for fornuftig bruk av vassdraget utan å gå på akkord med vernevedtaket.

Ei kvar utnytting av vassdraget - også etter ein eventuell endra status, vil måtta ta omsyn til og oppfylle vilkåra i Naturmangfaldslova og Vassforskrifta.

Det vil være fornuftig med ressursutnytting av vassdraget, når dette kan utførast utan å redusera dei opprinnelege verneverdiane.

Ressursutnytting av Eikjedalsvassdraget vil tilføra Samnanger kommune økonomiske verdiar, som vil komma innbyggjarane tilbode.

Samnanger og Granvin kommune fekk utarbeid ein rapport i 2014, som omhandlar vassdragsvernet i nemnte kommunar. Denne rapporten er utarbeid av Terje Engvik og han seier blant anna i samandraget "I Eikjedalsvassdraget vil det kunne vere aktuelt å vurdere utstrekninga på verneområdet, då dei registrerte verneverdiane i fyrste rekkje ligg frå Fossen Bratte og oppover i vassdraget".

Samnanger kommune går inn for objektvern av Fossen Bratte, med eit forsterka vern av denne turistattraksjonen. Samt å lempe på de restriksjonene som hindrer å bygge ut Eikedalsvassdraget nedenfor Fossen bratte.

Forslag: Samnanger kommune meiner at det er uheldig at eit verna vassdrag, har mange og omfattande inngrep og ønsker å endre vernestatus i Eikjedalsvassdraget.

Samnanger Kommunestyre fremjer eit forslag som går ut på å oppheva vernet i deler av Eikedalsvassdraget m/sideelvar, for stortinget - Dok 8 forslag 124 S. med en frist for innstilling den:

03.11.2020 – slik det er framstilt i dokumentet over. Oppheving av vernevedtaket må behandlast på nytt i Stortinget og oppheving av vernet blir fremja av FrP i Stortinget den: 17.11.2020. Grunnen er enkel – dette er eit svært godt og samfunnsnytting prosjekt, som til saman kan gjeve like mykje kraft som Frøyland kraftverk. Vedtaket frå kommunestyret i Samnanger kommune sendes før: 03.11.2020 til: Postmottak Energi- og miljøkomiteen, Stortinget Postboks 1700 Sentrum, 0026 Oslo. Epost: energi-miljoe@stortinget.no Krever at forslaget skal stemmes over.